

حیات

اداره مرکزی :

آنقرده، آنقرده استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلک یانده کی داڤره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده رسمی پرشیه
اداره خانه سی داخلده کی داڤره
تلفون : ۳۶۰۷

نسخه سی هر برده ۱۰ غرورده .

سنه لکی پوسته ایله ه لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ه دولار) .

آبونه و اعلان ایشاری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایذایر .
یازی ایشارینک مرجهی آنقره مرکزیدر .

هیامه داڤره هیامه... دنیایه راهها هرور هیامه قانالم...!

- نجه -

صافی : ۳

آنقره ، ۱۶ کانون اول ، ۱۹۲۶

۱ نجی جلد

مصاهبه

علم و انقلاب

صوڤک زمانلرده مطبوعه آنقرده علم ایله انقلاب
مناسبتی موضوعنه داڤره بعض فکرلره تصادف
ایدیلور . مثلاً دینیورکه « انقلاب علمه قارش
حرمتکاردر . لاکن علمده انقلاب قارشینده
وضعیتی تعیین ایتمه لیدر . انقلاب علمک قاعده
لرینه ، دستورلرینه اویمق مجبوریتنده دکلدر .
علم انقلاب آرقاسندن یورومه لیدر و ساده جه
بر مشاهده جی و قیدجی کیبی حرکت ایتمه لیدر .
انقلاب سیرنده دوام ایدرکن علمه دوشن وظیفه
ساکت وصامت یالکنز حادثه لری تثبیت ایتمکدن
عبارت قالمایدر . « ایلمک باقیشده بو فکر لر غایت
معقولدر . علملر شبهه سز حیاتدن دوغمشدر .
ناصل ماده یه عائد علملر تدوین ایدیلهدن اول
ماده بو توئسکی کیبی موجود ایدیه ، جمعیه عائد
علملر شکل ایتمه دن اولده دنیا یوزنده جمعیتلر
واردی . و البته ریاضیات و منطق ذاتاً موجود
و فعال اولان ذهنک مولودلریدر . هنوز توصیفی
صفحه سنده بولونان معنوی و اجتماعی علملرک
حیاتک و جمعیتک سیری و جمله لری قارشینده
اک بویوک وظیفه لری ده شبهه سزکه جمعیه عائد
هریک تظاهره دقت ایدره ک مشاهده و معلومات
ساحه لری کنیشه تمکدر .

لاکن انقلاب دینلن بویوک اجتماعی جمله لر
شعور سز صو جریانلری و فورطنه لر قیلیندن
جانسز بر حرکت دکلدر . بشرک بو معظم جمله لرینک
شدت و قوتی افاده ایچین اکثریا طبیعتک بومهییب
حادثه لرینه عائد کله لریک استعاره ایدیله سی اعتیادی
بعضا ذهنلری حقیقتدن انحراف ایتدیره بیلیر .
انقلابلر شدت و قوت اعتبارله ایدمه ش سیلله

الکوتلی قاصیر غلره بکسر ؛ لاکن بوتون مشابته
بو قاداردر . سیلله و فورطنه لر شعور سز ، انقلابلر
ایسه باشندن صوکنه قادر شعور لودر . هر
انقلابک بر چوق عامللری وارد ، فقط بوتون
بونلرک ایچنده الکوتلی عامل شبهه سزکه بشری
اولاندر . موفق اولان انقلابلر قوتلی رهبرلرک
عاملتی ایله حرکت کایر و رهبرلرک روحنده
تکائف ایدن معشری شعور و اراده ایله هدفنه
دوغرو کیدر . عظیم بر بشر کتله سنه یکی بر
استقامت و یرن انقلاب رهبرلرینک علم سز حرکت
ایتمه لرینه امکان وار میدر ؛ اگر علم ، بشرک سابق
تجربه لرینک محصله سی ایسه بونا بر آن بیله احتمال
و یریه مهز . بویوک بر بشر کتله سنه یکی بر استقامت ،
یکی بر حرکت و یره بیلیمک ایچین فردی و معشری
روحیات ، اقتصاد و اجتماعیات حتی جوغرافیا
و تاریخ معلوماتدن (توصیفی ماهیتنده بیله
اولسه) استغنا یه امکان یوقدر . انقلابلری حاضر لایان
عامللر آراسنده فکری ماهیتده اولانلرک قیمتی
استصغار ایتمک نه قادر یا کلس اولورسه ، انقلابلری ،
خیزنی و استقامتی منحصر آ کندندن آلان
شعور سز بر هیجان عد ایتمک ده او قادار خطالی
اولور . انقلابلرده ایمانک رولنه بیله لیاقتندن
فضله موقع و یرمک دوغرو دکلدر . ایمان ساده جه
بیلکی به هیجان و حرکت و یرن ، بیلکی ایله روح
آراسنده صمیمی بر علاقه تولید ایدن عنصردر .
نسبته ضعیف بر بیلکی به ایمان بر نوع قناعت
ماهیتی قازاندر ایلیلر ، لاکن بیلکی اولمادجه
یا لکنز ایمان انسانی موقعیته کوتوره مهز ، کوتورسه
بیله تصادفی اولور .

صو کرا « علم » مفهومندی لایقینه تعیین
ایتمه سز لازمدر . بشرک اک عظیم انقلابی ،
صناعی انقلابی ، وجوده کترین عامل علم کلیدی ؛
حالبوکه بو عظیم انقلابی « فعلاً » تحقق ایتدیر نلر

آراسنده « علم » عنوانه لیاقت پیدا ایتمش انسانلر
کورمه بوروز . صناعی انقلاب تکنیک آدم لرینک
اثریدر ؛ کونه بر غلر ، ژا قارلر ، و اقلر ، سته فه نسونلر ،
فولتونلر ، هوتینی لر ، مورسلر هپ ساده جه
تکنیسینه نلردی . . . لاکن بونلرک ته کنیک
معلوماتلری غایله و طور یچله لری لردن ، قورینک ،
نیوتون و لاووازیه لره قادر معظم بر علم هیتمک
صرف علمی ماهیتده کشف لرینه استناد ایدیلوردر .
بزم انقلابم زده علمک و فلسفه نک قوتلی
بر تاثیر اولمادیغی فرض ایتمک تورکلری جهانی
یوروتن فکر لردن بی خبر عد ایتمک کیبی غریب
بر دوشونجه اولور . بعضاً « علم » نامنه اورتابه
سورولن مطالعه لر بزى شاشیر تمامالی در . کمیت
و حتی کیفیت اعتبارله نه قادر دکرلی اولورسه
اولسون معلومات صاحی اولمق انسانی علم صاحی
ایده مهز ، معلومات براز فلسفه له شمه دکجه ، یعنی
تفکره ، اراده یه ، فلهه ، قیصاجه سیرت و سنجیه یه
نافذ اولمادجه « علم » حالی آلاماز . علمک
و معلوماتک اخلاقی قیمتی بو خصوصیتنده مند مجدر .
علملری کنیدی لرینه اشیا و حادثه لری کورمک
اعتیادنی و یره مه مش اولانلرک ، تفکر لرنده
دورغون و قاس قانی قیمت قسطاسلرینه منقاد
بر اسیر حالنده بولونانلرک حکم و مطالعه لرینی
علمه نسبت ایتمک علمه قارشى حرمت سزک اولور .
دیگر طرفدن علمی ، حیاتدن آیرازق حیاتک
حادثه لری قارشینده اونى ساده جه بر ضبط
کاتجی موقعنده کورمک ده انقلابک فلسفی قیمتی
انکاره واریر . بزطن ایدیوروزکه حیات و انقلاب
ایله علمک مناسبتنی دوشونورکن بو افراط
و تفریطلردن توقی ایدره ک حادثه لره داها معتدل
بر نظرله باقایه امکان وارد ، و آنجاق بو صورتله
دها سالم بر حکمه ایریشیله بیلیر .

عولی

محمد ناز محمدزده دقتہ شاہانہ بر سہما :

- غربلاشمغہ ايلك چاليشاناردن -

صادق رفعت پاشا

بوندن دورت سنه اول تنظيمات دورى وتنظيمات آداملرى حقتده بر تدقيقنامه حاضر لائق ايسته ديكم زمان جمع وتثبيت ايتديكم اثر لر آراسنده اوافق اوافق رساله لر دن صركب « منتخبات آثار رفعت پاشا » عنوانى بو بويك بر مجموعہ بالخاصہ نظر دقتى جلب ايتمشدى . بو مجموعہ نك صاحبى تنظيمات دورى وزير لر دن صادق رفعت پاشا ايدى . حال بوكه شيمدى به قادر بو آدم بوواثر لر هيچ دقتى جلب ايتمشدى . [*]

قناعت كتر يدكم كه رفعت پاشا آرقاداشلرى آراسنده دقتہ چوق شايان برسپادر . الى قلم طو تو بوور ، زمانه كوره ابي وحى قوتلى ياز بوور ، كنديسى ذهنيته ، نقطه نظريته ، عيني زمانده اودور محمد دلر نيك فكر لر ني وضوحه كوسترر خيلى مطالعه لرى وار . « منتخبات آثار رفعت پاشا » عنوانيله وقتيله طبع ونشر ايدلش اولان بو مجموعہ سنك ايچنده اول مختصر بر « روسيه محاربه سى تاريخى » كورونور . بو « وقوعات حاليله نك مهمانمك صحت اوزره ضبطيله ارباب بصيرته يادكار اولتى اوزره بيك ايكي يوز قرق اوچ سنه سى دولت عليه ايله روسيه پيننده كشاد اولنان ابواب محاربه نك ابتدا سندن انعقاد مصالحه به قادر . كچن وقوعاتى خلاصه ايتمكده در . ۱۲۴۳ سفرى توركيه ايچون بر فلاكت اولتله برابر نرى آسيائيلك اويقوسندن اويانديرمغه چابالاماسى اعتباريله مهم بر حادثه در . توركيه نك بو محاربه ده پریشان لغتى متعاقب صلح ايچون روسيه به كوندرديكى « قپودان دريا خيل پاشا » ملكته دونديكى زمان شوسوزلرى سويله مشدر : « روسيه دن عودت ايدبوورم . هر زماندن زياده قانع اولدم كه اكر آروپايى تقليده مسارعت ايتزسه ك بزم ايچون آسيابه دونمك مجبور ايتندن باشقا چاره يوقدر [**] ايشته رفعت پاشا اوتوز بش صحيفه ايچنده بو محاربه به خلاصه ايتمشدر . ايكنجى رساله « صنايع نثريله استعمال اولونور بعض تعبيرات خوش آينده نى آثار بديعه اهل معارفدن اخذ وتلق برله جمع وتحرير « ايتديكى « كلبان انشا » در . بورسى خصوصى مختلف موضوعلره دائر ياز يلاق شيلدره ناصل تعبير لر وافاده لر قولا لايلا . بيله جكنى كوسترر بر على العاده اسكى طرزده بر انشا كتاييدر . رفعت پاشانك برنجى درجه ده مطالعه به لايق اثر لرى « ويانه ده ابتدا كى سفارتنده آروپانك احواله [*] يالتر بوندن ايكي بوچوق سنه قادر اول عبدالرحمن شرف بك بوذات حقتده بك قصا برمقاله يازمشدر كه اخيرا انتشار ايدن « تاريخ مصاحبه لرى » نده مندوجدر . [**] توركيه وتنظيمات ، صحيفه : ۶

داثر ياز ديقى رساله « ، ايتاليابه عزيمتده قلمه آلدغى سياحتنامه » ، ۱۲۵۴ تاريخنده يعنى تنظيماتك رسماً اعلانندن برسنه اول ينه « ويانه ده ايكين حصول سعادت حال دولت عليه حقتده قلمه بعض مطالعات » ايله « اداره حكومتك بعض قواعد اساسيه سنى متضمن رساله » در . بو اثر لرى اوني اويانيق فكر لى ، سياسى واجتماعى ملاحظه لرى اكثر ثيا مصيب بر آدم اولارق طابيتيور . بونلردن باشقا برخيلى اصلاحات لايحه لريله امر نامه لر ، تحريرات مسوده لرى عيني اهميتى حائز اولارق كوزه چارمقدرد . تجدد تاريخمك مبدلر ينه شدتله تعلق ايتمه سى حسيله رفعت پاشانك وملاحظه لر دن « حيات » ك قيمتلى قارمكلر ينه بحث ايتمك مناسب بولدم . رساله لر ني محتوى اولان مجموعہ نك باشنده وعطا تاريخمك ايكنجى جلدنده ترجمه حالى يازيلدر .

رفعت پاشا ۱۲۲۲ (۱۸۰۷) ده استانبولده دوغمشدر . باباسى مصارفات ناظرى حاجى على بكدر . اون بش باشنده قادر تحصیل كورد كدن صوكراسرايه آلينيور . آناسنك بكانه ارلك چوقو قلى اولديغى ايچون رجارلى اوزرينه بر سنه صوكراسرايه « مکتوبى » صدارت « اوداسنه چراغ ايديليور . (۱۲۵۰) ده رشيد پاشا پارس سفيرى اولونجه اونك يرينه « آمدجى وكيلى » اولويور . صوكراسرايه تعيين ايديليور . اودورده عاكف پاشا ايله پرتو پاشا آراسنده كى مشهور مخاصمه ورقابت دوام ايتمكده اولديغى ايچون رفعت پاشا پرتو پاشانك چميلر دن اولماسى حسيله عاكف پاشا « ملكيه ناظرى » اولور اولماز عزل ايديليور . فقط لياقتلى بركنج اولقله خارجه مستشار لى پايه سيله ويانه سفر لكتنه تعيين اولونويور . مشهور مه ترينج « ذاتنه وقابليتنه رعایت و دقت و دولتجه مسائل واقعه نك حل و تسهينته متعلق كنديسيله بك چوق صحبت » ايتديكى كى رفعت پاشا بر آرق ايتاليابه قادر سياحت ايدره ك خيلى يرلر كورويور . (۵۵) ده استانبولده دونويور . ومصر مسأله سى حقتده كى قرارى محمد على پاشا به بيا بيا يرمك وجواب آلتى اوزره اسكندريه به كيديليور . دونوشنده تنظيماتك طشره لر ده وضع وتأسيسى خصوصنده چوق چاليشيور . (۵۷) ده وزارت رتبه سيله خارجه ناظرى اولويور . « معتدلانه ايقاي مأموريت ايتمكده وقاعده احتياطكارى به رعایه هر طرفى كوزمكده ايكن القات مخالفيندن » دولايى دو قوز آى صوكراسرايه عزل ايديليور كه ايشته ينه او مجموعہ سى ايچنده كورولن « رساله اخلاق » نى بو

معزوليت دورنده يازمشدر . (۵۸) ده « مجلس والاي احكام عدليه » اعضا لفته وبراز صوكراسرايه عهده سنده قلمق اوزره تكرر ويانه سفارتنه تعيين ايديليور . فقط « رفعتاسندن كسب اقبال و دعواى تفرد واستقلال ايدنلر ك حراجلرينه توفيق حر كات وصورت مطاوبه ده تماميله تماشات ايدمه مه سى حسيله يكرى برنجى آينده منصبتدن دور » اولويور .

بوندن صوكراسرايه حياى متمادى بر عزل ونصب ايله كچيور . وقدس مسأله سنى « اعمال صنعت لطايف الحيل ايله تكليف سائر دن بالنفريق ميانته ميانته طرفينى صورت خشنود يده فصل وتفریق » ايد بيليور . او آرق رشيد پاشا خارجه به كچينجه ، رفعت پاشا « مجلس والاي » رياسته نصب ايديليور . دها صوكراسرايه ۱۲۷۱ ده تشكيل ايديلن « مجلس على تنظيمات » ه اعضا اولويور . مطالعه لر نده كى اصابتله وبالخاصه « ماده واحده اوزرينه بر قاچ وجهه بيان رايه اقتدارى ورد وقبول بحثنده دلائل عديده به ابتدارى » نظر دقتى جلب ايديليور . [**] نهايت ۱۱۷۳ (۱۸۵۶) ده هنوز االى برياشنده اولديغى حالده « دوچار اولديغى علت قلبيه تاثيرندن آياغنه عارض اولان شدت اضطرابك اندفاعى ايچون اجرا اولونان عمليات جراحيه دن خسته لنى » زياده له شوب وفات ايتمشدر . فكر وملاحظه لر ينه كنجبه :

رفعت پاشا آروپانك ترقياى هر شيدن اول حضور وسكوننده بولويور . بونك ايچون كنديسى مطلق صورتده « صاحبى » در . مطالعه نامه لر نده دائماً بوفكرى مدافعه ايتمشدر . ويانه ده ايلك سفير لكتنده آروپانك احواله دائر ياز ديقى رساله نك مقدمه سنده « عادت قديمه زمانيه اوزره كافه اقوام پيننده جارى اولديغى مثالو آروپا حكمدارانى مياننده دخی مقدمه ده نيجه نيجه جنك ويكارو وقوعه كلكش ايسه ده بر مدت دن برى انقلابات سابقه حربه واجتماع حكمداران ايله بالاتفاق قرار كير اولان مصالحه عموميه اوزرينه آسايش ملك ومليت قضيه نافع سى هر دولتده ملتزم طو تولىمده يعنى جميع زمانده صلح ، حرب اوزرينه صرح اولوب خصوصيله اعمارات ملكيه ايسه مصالحه متماديه واستراحت كامله تبعه ايله حاصل اولديغى » دن بحث ايديليور و « حرب ايله بردولت ظاهراً شان واعتلا ايتسه بيله استيلا بولتيقه سنك « تمدن » دشمن و حائل اولديغى ايلرى سورويور .

۱۲۵۴ ده ويانه سفيرى ايكن قلمه آلدغى « مطالعه نامه » سنده ده ينه « صلح جيلق » نى ايلرى سورويور :

« داخلاً و خارجاً سببلى وسببسىر محابه قاپيلرى آچقق فرضا بر فاؤده ملحوظه ضمننده محاذير عديده اختيار قيلنمق مثالو مخاطرات ، البته قواى مملكتنه خلل ايراث ايله بى قابل انكار اوله ماز » ديور و آروپا ده اكثر متنازه لر ك ديپلوماتيك محابه لر له حل ايديله يكتدن بحث ايديليور .

[***] عبدالرحمن شرف بك آكلاديقنه كوره [كونك برنده اعضاندى برى پاشا سرخانه كرده ايجه دوشونوب قرار قلعى ويرد كدن صوكراسرايه بورايه كلسه تراقى اولور . مختلف بيانات كوله ذهنيزى دارماداغين ايديليور سكر ده كنده ايسنه ستم ايتمشدى] ، تاريخ مصاحبه لرى صحيفه : ۱۳۰

تورکيه ده تفوس آرنی ، آوروپاده نفوس کشفاتی دوشونه نرک دیورکه :

« بردولنک قدرت و مکتبی متصرف اولدینی اراضینک وسعتی ایله قیاس اولونموب مسلکتک معموری تیبعه موجوده سنک کثرت ووفرتی ایله اعتبار اولونور . »

بونلردن سوکرا منتظم بودجه لزومندن و واردات و مصارفاتک توازی لزومندن ، قانونلرک عامه نك حقوقی صیانت نقطه سندن تدوینی ایجاب ایتدیکندن بحث ایده نرک شو حکمی ویریور :

« انسانی اصلاح و تربیه ایدن آنجق قانون و نظاماندر . و تهذیب اخلاق ایسه قوانین و نظامات حسنه دن تولد ایلر »

متعاقباً و ضمناً تورکيه ده کی سفالت و فحاشی آکلایور .

رفعت پاشا بورساله سنده حکمدارک - کندی قناعتنه کوره - معنوی برسیاسنی چیریور :

« اجرای حکومت ایچون بر حکمداره بالکنر جسارت و درایت و مهارت کفایت ایتمه یوب عدالت و حلم و رفق و وفای عهد و حسن خلق لازم کلور . .

برطانیه حکومت ایتک ایچون حلیم و متواضع اولق متکبر و شدید اولقندن اولی واقدمدر . کندوسنی تبعه سنه سوردیرن حکمداران تبعه سنی قورقوتان حکمدارانندن زیاده مصلحت عامه نك حسن اداره سنه موفق اولور . . »

رفعت پاشا ، کندی اعتقادینه کوره بر اصلاحات پروغرامی تنظیم ایتشد . بونک باشنده اولاتورکيه بی « قابل اصلاح » بولویور . یعنی « نیکبین »

داورانیور ؛ دیورکه :

« وجود سلطنت سینه نك تحصیل قوت و صحت ایتمه سی مستحیل اولدیغنه دائر بعضیلرینک ظنات و افادات واقعه لری عدم و قوفدن نشأت ایتکله بو مطالعه قبول و تسلیم اولوناماز . »

او ، بعض اداری اساسلرک تطبیقیله همان تعالیفک ممکن اولاجغنه قاندر :

« دولت علیه نك اعاده صحت و کسب حسن حال ایتمه سی تدابیر ایجابیه ایله ممکن و تأثیرات نافعه سی مدت یسیره طرفنده اسهل کورونور . »

رفعت پاشا اصلاحاتی اوچ اساسه ارجاع ایدیور :

(۱) استراحت ملکیه (۲) ثروت ملیه (۳) قوه عسکریه بوراده بینه اولوا صلحجیلنی ایلری سورویور ،

واوچ اساسه کوره اون بر ماده و بر خانه ایله پروغرامی چیریور . برنجی ماده ده مملکتده حضور و سکونی تأمین ایچون بوتون خارجی غائله لرک دیپلوماسی اصولیه حلنه چایشماسنی توصیه ایدیور . ایکنجی ماده ده

اوردویه صوک درجه اهمیت ویرله سی لزومنده اصرار ایدیور . متعاقب ماده لرده مالیه اصلاحاتی ، بالخاصه ولایتلرده استخدام ایدیله جک مأمورلرک آتخاندنه

ناصیل حرکت ایدله سی لازم کله جکنی ، زراعت ، تجارت و صناعت و دولایسیله ملنک زنکن اولماسنه

چالیشماسنی لزومنی و اخراجات و ادخالات مسأله سنی ، سیاسی وضعیته کوره اوروپا دولتلرینک « هر قنغیسندن

کتاب طبع و نشری حقنده سرد ایتدیکی ملاحظه لر آراسنده شو سطرلرده اوقونقده در :

« اشبو باصمه ماده سی فرانسه و انگلتره طرفلرلرده سربست اوله رق دولت و مذهبلی حقنده درلو شیلر طبع ایتدیروب بوماده فی الحقیقه اذهان ناسی افساد ایده جک شی اولدیغندن مضر ایسه ده دول سائرده

بویله سربست اولیوب باصیله جق شیلره اول امرده مخصوص ناظرلری طرفندن باقیلوب آیین و مذهب و اصول دولتلرینه مغایر شی یوغیسه طبعنه رخصت ویریور . »

آروپا حیاتی حقنده کی مشاهده لری آراسنده بالخاصه شو مطالعه سی ده دقته شایاندر : « اکثر اهلایسی سیروعیسه مائل اولدقلرندن ایام صیغه کویلرده و مسیره لرده موزیقه و ساثر اکلنجه لر و کجه لری تیاترو و هنکام شتاده بالووسواره جمعیتلری و ضیافتلر ایله اصرار اوقات ایدوب ذوق و شوقدن برکونه فسادات دوشونمک و قتلری اوله ماز [*] .

و مع مافیله بورتبه مساعده ایله بینه برکونه نظام سزلق اولیوب واعلا و ادنا کسه کسه یه ال قالدیرمیوب بالفرض برکونه منازعه اولسه درحال پولیس تعبیر اولنان ضابطان طرفندن اخذ و قوانین صریحه اوزرنده تجریم اولونور . »

شو صوک سطرلرده خوشدر : « سواقلرده گدا مقوله سی کثرت اوزره کوریله من . . . اشیا و حوله بارکیرلر آل آرا بهلرله نقل اولنوب فطرت انسانییه یاقیشیمان آرقه حملاتی مثللو صنعت مشکله یوقدر »

« اداره حکومتک بعض قواعد اساسیه سی » نه دائر یازدینی رساله ده رفعت پاشایی زمانه کوره چوق او یاتیق و حتی جسور بولویورز .

دولتی شویله تعریف ایدیور : « دولت دنیلن هیأت مجتمعه ، عدالت منتظمه و قوه مصلحه در .

و هر دولت و حکومتک مدار قوت و حیاتی و دوام و ثباتی عدالتدر . و ماده مضره انحطاط و زوالی دخی ظلم و ستمدر . عدالت اساس دولتدر . و عدالت دخی مطلقاً منفعت عمومیه ملک و ملنک حسن محافظه سی قضیه سیدر . »

حکومت مفهومی حقنده ده عصری بر حکم ویریور :

« حکومتلر ، خلق ایچون موضوع اولوب یوقسه خلق ، حکومتلر ایچون مخلوق دکلدر . »

لاف ایله وقت کچیرمک ، نظریات ساحه سنده قالمق کی شیلرک لزوم سزلقی آکلایور :

« اداره ملکیه ده تدابیر مجردة قولیه فائده ویرمیوب اجراءات فعلیه الزمدر . »

قوتلی حکومت لزومنی آکلایور :

« حکومت قننی اساسی اوزره اداره اولنورسه اولونسون همه حال سرکز اداره ده قوه اجرائیه مکمل اولق فرض کیدر . اگر قوه اجرائیه ده ضعف حال محسوس اولورسه نهایی اختلال ملک و تبعه بی داغیدر »

[*] رفعت پاشا بودوغرو ملاحظه سیله اودرلرده توکیه ده ده بوتون فساد و قیل و قواک ایش سز لکدن ، اکلنجه سز لکدن متولد اولدیغنی آکلانمش اولورور .

رفعت پاشا آروپایی ناصیل کورویور؟ بوجهت بالوسیه اوزمانکی دولت آداملریمزک نه راده لره قادار نفوذ ایده بیله کلرخی ده آکلانماسی اعتباریله آنتهره - مساندر . ویانه سفارتنده یازدیغنی رساله ده شونلری اوقویورز :

« آروپانک شیمدیکی سیویلر سونی یعنی اصول مأنوسیت و مدنیتی اقتضاسنجه منافع ملکیه لازمه لرینک ایلروله مه سنی آنجاق تکثیر افراد ملت و اعمار ممالک و دولت و استحصال آسایش و راحت اسباب عیدیه سیله اجرا و استحصال ایتکده و بومثللو منفعت کلیه ایله ایلروله یوب یکدیگر اوزرینه حالاً و اعتباراً کسب

حضرت ایلکده درلر . » بوندن سوکرا ، آروپاده کی ترقینک ، عمرانک ، سعادتک سبیلرینی صایور : اولا

اوراده حکمدارلرک کینی معامله دن ؛ غدر و جردن ناصیل اجتناب ایتدیگرخی ؛ قانونک قوت و اهمیتنی ایضاح ایدیور .

پادشاهک « ظل الله فی الارض » ظن ایدیله یکی بردورده رفعت پاشا شونلری سویلیورکه نه قدر مهمدر :

« افراد و عباد و بونجه بلادیا کلر دولتلر ایچون خلق و ایجاد اولونمایوب بلکه بونجه حکمداران جهان آنجاق حفظ عباد و اعمار بلاده حامی و ناظر اولق اوزره نائل لطف یزدان اولدقلرندن اداره امر حکومتده

حقوق ملت و قانون دولت اوزره حرکت ایدوب بر کونه وجه غدر و جبر معامله سی وقوع بولماز . . .

هیچ بر حکمدار و وکلاسی دخی اول قانون صریحیه مغایر قول خودی و جلب نفی و دفع ضرری ضمننده حکم واراده ایدمن . . . طبایع متخالفه بشریه نك تفریق و اصلاحی بالکنر قوه جبرییه دولیه و حکومت

مطلقه قهریه ایله حاصل اولیوب بلکه طبیعت مونسه انسانییه نك فریفته اولاجنی امنیت قلبیه و اعتبارات ذاتیه تمادیه و استراحت طبیعه مثللو جلب قلوب

تبعه و ناسی موجب اولان تدابیر رفقیه و رعایت حقوق انسانییه دخی منوط و مربوط اولدیغندن اکثر اوروپا

حکومتلرلنده بواصول حکمت شموله دخی اعتنا اولمقده و بوقضیه مقوله دولتلره کلی قوه معنویه ویرمکده در »

ثانیاً آروپاده و وظیفه لرک ناموسلی و اهل مأمورلره تفویض اولندیغندن بحث ایدیور . رشوتک مضرخی

آکلانارک بزده مأمورلر آتیلرندن امین اولما دقلری ایچون ایشی باشنده پاره بیریکدیرمکدن باشقا بالطبع

چاره بولما دقلرینی سویلیور ، آروپاده ایسه هر کسک آتیسندن امین اولدقلرخی آکلایور .

ثالثاً : اوردولرک انتظام و انضباطنی ایضاح ایدیور و بالخاصه ضابطلرک ذکی و معلوماتی آداملر

اولدیغنی سویله بهرک « عساکر نظامیه ضابطلری هر یوده معتبر اولارق حتی بر یوز باشینک ایمراتور

سفره سنده طعام ایتکده قدر استحقاق و رضی اوله بیلور » دیور .

رابعاً : آروپاده معارف و تحصیل بحثنه تماس ایدیور . ولیل و تالی مکتبلری آکلانارک پروغراملرینی

خلاصه ایدیور . بوندن سوکرا آروپاده مطبعه جیلق غزته جیلق ، ادخالات و اخراجات سیاستی ، سرکیلر ،

تقلیات واسطه لری ، شرکنتلر ، آثار عتیقه ، بلدییه اعمارلری ، باقنه معامله لری و نهایت اجتماعی حیات

و اخلاق جهنترینی ایضاح ایدیور .

موقع و پولتیقه اقتضاسنجه نفع و امنیت و خلوص و مودت حاصل و تجربه اولتیش ایسه اول طرفک زیاده حفظ و مودتی اسبابنه اعتنا و انسانی « مناسب اوله جغتی آ کلا تیور .

سکرنجی مادهده معارفدن بحث ایتشد .

علمک لزومه بالطبع قاعددر . یالکیز « حیات » ک برنجی صایسنده کی « رونه سسانس و بز » عنوانی مقاله مزدهده تماس ایتدی کمز اوزره « عوام ناسک دخی هر برشیعی یعنی اوزرینه لازم اولیان بعض دقایق بیلمه لری بر نوع سربستیت و نهایتده عدم اطاعت کبی محاذیری موجب اوله بیله جکته نظراً او مقوله لری چوق شی او کریمه لری اقتضا « ایتدیکنه قائلدر . بو کبی بعض سقط فقط زمانی ایچون ضروری ملاحظه لری استثنای ایدیلر . صادق رفعت پاشانک جداً ایی کوروشلی بر دولت آدمی اولدیغنی قبول ایتک ایجاب ایدر . [*] بالخاصه اونو تاممالی که یوقاریده خلاصه ایتدی کمز ملاحظه لری ۱۳۵۴ ده یعنی ایکنجی سلطان محمودک صوک سنه لرنده ؛ یعنی تورکیه ناک هنوز تنظیمانه بیله مظهر اولامادیغنی قارا کلک استبداد هنکاه سنده دوشونمش و یازمشدر .

علی جانب

اقتصادی مصاصم :

قواوپه راتیف حرکتی مهدید ایدن تهلکه .

دیلرک آک پوپولر کله لرندن بری حالنه کلن « قواوپه راتیف » ؛ اجزاخانه اقتصادیات « مرکز جامکانلرنده بر « دوا ی کل » کبی دورویور ! هر کس اونک توکنم ضریتلرندن ، چشید ، چشید خیرلرندن ، معجزه لی تأثیرلرندن دم وورویور . ووبوالکیز بوسنه ، کچن سنه دن بری دکل ، تا مشروطیت و بالقان حربی سنه لرندن بری کیتدیجه گورله شه رک دوام ایدوب کلن برنقرات ..

طونلرله سوز ، مقاله ، نطق و قونفرانس . . ایش و حیات ساحه سنده بر قاقچ نادر و جلیز نمونه جک استثنای ایدیلرسه - داها هنوز مثبت و قوتلی بر حرکت یوق .

بلغارستان ، یونانستان کبی قومشو ملتره نسبتله بوایشده « ایکله یورز » دیمک بیله جرأتلی بر ادعا اولور . بز ، بو حرکتک « آلیقه » سنه بیله باشلامادق . مع الاسف بوبیله .

حالبوکه اوردوغض ایچون طیاره ، طوپ ، بومبا نه قادر الزم ایسه کوچوک و فقیر مستحصللره دایانان اقتصادیاتمز ایچون ده « قواوپه راتیف » اوقادار ضرور ریدر . بزده بو وسیله ایله قواوپه راتیفک یکی بر

[*] عطا تارینک افاده سنه کوره « آثار منتخبات رفعت پاشاه عنوانی مجموعه بی صرحومک اوغلی ترتیب و طبع ایتدی بر مشدر . جلد ۲ ، صیغه ۲۲۲ . سجل عثمانیه کوره رفعت پاشانک اوج اوغلی وارد : رؤف پاشا ، احمد و سعید بکر . جلد ۲ ، صیغه ۴۷ .

« مدحیه » سنه باشلامایلم ! بوضروتنی تقدیر ایتمین ذاتاً یوق که .. بوقادار عمومی برتصویبه مظهر اولان ، بوقادار دهرین بر احتیاجه تقابل ایدن بر « تشکل » عجبانه دن برتورلو دال ، بوداق صالامیور ؟

* *

ازمیر غزته لرینی تعقیب ایدنلر اوراده یکی بر قواوپه راتیف مجاهده سنک باشلامش اولدیغنی کورمشلردر . ولی کاظم پاشا هیجانلی بر بیاننامه ایله قواوپه راتیف جهادی ایچون بایراق آچدی . ازمیر ولایتک اک مهم استحصالی مرکز لرنده قواوپه راتیف تشکیلی غایه سیله قائم مقاملر ، متصرفلر ، کوی معلملری کشف بر پروپاگاندا ایشنه سفر بر ایدیلر . کویلرده ، قضا لرده کویلو اجتماعلری عقد ایدیلور ، نطقلر وریلیور ، هر طرفدن راپورلر یاغیور ، هپسنده وجدلی بر علاقه ، ایده آل بر دیدیغه مشهود .. جوق امید ویرنجی بر باشلانغیج . بو حرکتک باباسی ولی کاظم پاشا ایسه آناسی ده هیچ شبهه سزکه اقتصادی شرائطک دوغوردیغنی شائنی وضعیتدر .

بو شائنی وضعیتی قیصاحه شوبله قاراقته ریزه ایده بیلر :

تشکیلاتسزلق - قره دی یوقسولانی - استحصالی ابتدائیلکی - پارا احتیاجی - محصولی پیاسه یه عرض مجبورچی - اخراجاتیلرک منفرد مستحصله قارشئ متحد جبهه سی - قیأتلرک دوشمه سی -

تشکیلاتسزلق ایله باشلایان ، قیأتلرک دوشمه سیله نهایتلنن بر زنجیر .. بونک نتیجه سننده مستحصل فقیرله شیور ، بورجانلیور ، استحصالی کنیشه ته مبور ، استحصالی واسطه لرینی مکملله شدیره میور . حالبوکه اخراجات ماللر مرکز خارجه کی رقیبلی دیو آدیملرله ایلرله یه ریک اجنبی پیاسه لر دن بزئ سورمکه چالیشیورلر . بو ، بون اقتصادی وارلغیزی صاربان تهلکه یه قارشئ قوللانا بیله جکمز آک مؤثر مجادله واسطه لرندن بری ده هیچ شبهه سزکه « قواوپه راتیف تشکیلاتی » در . ایشته ازمیر ، احتیاجک چیزدیکی دوغرو یولک اوزرینه آیاق باصمش دیمکدر .

* *

فقط یالکیز ، دوغرو یولک اوزرینه آیاق باصمش اولوق کافی دکلدر . اونی قایب ایتدن ، یا کلش سوقاقلره صایمادن ، یورولادن ، ییلمادن صوکنه قادر کیتمک لازمدر . ایشته بز بوقطفه ده دوغروسو براز بدینجه یز . نه دن ؟

باقیک سزه ازمیرده چیقان « تجارت » غزته سنندن بو صوک قواوپه راتیف حرکتک عائد قیصا راپورلرک بعضلرینی نقل ایدیم :

— تیره : بالعموم کوی ممثلری بر آرایه کلدرک قواوپه راتیف مسئله سنی مذا کره ایتشلر سه ده هنوز برقرار ویرمه مشلردر .

قره بورون : قواوپه راتیف تشکیلاتی ایچون اعظمی غیرت صرف اولونیور . قضا قائم مقامی بالذات کویلری کز مکده ، طرف ، طرف یاییلان طویلعه لرده کویلو یه ارشادانده بولومقده در . بوقضاده تشکل ایدن ارشاد هیئتلری فعالیتله باشلامق اوزره در .

قوش آطه سی : قائم مقام بک کویلره چیقیدی .

بورادهده فعالیتله باشلاندی . قوش آطه سی تونولری صایلدیقه قواوپه راتیف سرمایه سی اولوق اوزره یوزده بر آلماسی تقرر ایتدی .

سفریحصار : بویوک بر اجتماع عقد ایدلش و قائم مقام رشاد بک کویلو لر مزه تشکیلات حقدنه ایضاحات و بره رک ارشادانده بولومقشدر . سفریحصار چیفتجیلری او کزده کی سنه ایچون بالعموم محصوللرینک یوزده بر بچغنی اورتا قلاسه شرکتک ترک ایتکه و بوکا اون سنه دوام ایتکه قرار ویرمشلردر .

برغمه : بالعموم ناحیه لر مرخصلری اجتماعه دعوت ایدلش و یاییلان مذا کرانده بر قواوپه راتیف تشکیلی قرارلاشدیر یه رق مؤسسارک انتخابیله لازم کلن نظامنا . مه ناک تطبیعی تنسیب ایدلشدر .

بوراپورلرده نه کورویورز ؟

هیچ شبهه سزکه بر « حرکت » باشلامشدر . فقط عینی زمانده بویوک بوجالاما ، و پلان سزلق حاکمدر . هر طرفده قواوپه راتیف تشکیلی غایه سنه دوغرو قوتلی بر قیلمه ایدلش وار . فقط تعقیب اولونان یوللرده وحدت و آهنک یوق .

باقسا کزآ : « تیره » ده اهنوز برقرار ویرمه مش . هیچ شبهه سزکه بوضورتله آک دوغرو حرکتی یا پیش یا کلش بر قرار ویرمگدن ایسه هیچ برقرار ویرمه مک هر حالده خیر لیدر !

« قره بورون » ده ارشاد هیئتلری فعالیتله کچمش . عجباً هانکی پروگرام دائره سننده ؟ « برغمه » ده یاییلان « ارشادات » ایله « قره بورون » ده یاییلان ارشادات آراسنده « اساس » تاقیقک و غایه اعتبار بله بر آ کلا شمه وارمی ؟ قوش آطه سی ، تونولرینک یوزده برینی سرمایه اولاراق آیرماغی مناسب کورمش . نیچون یوزده برده سفریحصارک یایدیغنی کبی یوزده بر بچق دکل ؟ ! برغمه نظامنامه تنظیمنه باشلامش . هانکی پلان دائره سننده ؟ برغمه ناک نظامنامه سیله دیگر مرکز لرده تشکل ایده جک قواوپه راتیف لری نظامنامه لری آراسنده بر وحدت موجودی ؟ یوقسا نه قادر قواوپه راتیف اولاجقسه اوقادارده نظامنامه فریقیمی اولاجق ؟ ! . بونظاهرات بر آنارشی بی افاده ایدور . ایشته آک بویوک

تهلکه ده بوراده در . اقتصادی شرائطک احضار ایتدیکی وضعیتی حسن استعمال ایدمه موبده موقیتسز تجر به لره قالفیشیر ساق قواوپه راتیف حرکتی اوزون مدت ایچون کر بله تپش ، عقامته اوغراءش اولورز .

* *

قواوپه راتیف آنحاق معین « شرطلر » ایچنده ومعین « یوللر » دن کچه رک انکشاف ایده بیلر . بر مملکتکده جانلی ودواملی بر قواوپه راتیف حرکتی او یاندیر ایلیمک ایچون بومعین شرطلری حاضر لامق ، بومعین یوللری چیزمک لازمدر .

طیاره پیاقوسنک باشنه بیله بر « متخصص » کچیر یلدی . قواوپه راتیف تشکیلی ، ظن ایدویورز که ، بوندن داها کوچجه بر مسئله در !

ساده جه جو صرد و جوشقون بر حسن نیتله باشاریلا . میاجق ایشلردن بری ده قواوپه راتیف ایشیدر . بونک آ کلا شیلیماسی قواوپه راتیف حرکتی لهنه یا پا جغمز آک بویوک خیردر .